

גליון אל"ה הדברים

דברי תורה של המגיד מישרים החסיד שבכהונה
הגה"ח ר' ארי' ליבוש הכהן וויינפעלד ז"ל

פרשת דברים

שנה ב' גליון ס"ט

כולל בתוכו

ארי' שואג

פניני המגיד

גדולת ד'

עין דמעה

מאמרים ומכתבים

גליון שבוע זו נתנדב

לע"נ האשה החשובה א"ח המחבר ז"ל

מרת רבקה פיגא

ב"ר אפרים ע"ה

נפטרה ח' אב שנת תשס"ג לפ"ק

ת.ג.צ.ב.ה.

ארי' שואג | דרשות נלהבות,
לעורך הלבבות,
במקהלות אלפי רבבות

דרשה בבית מדרשו של כ"ק אדמו"ר מגאלאנטא שליט"א בקרית יואל
(כעת ביהמ"ד בית ישראל הוניאד)

שב"ק פרשת דברים (חזון) שנת תשמ"ג לפ"ק

ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחילה אחרי כן יקרא לך עיר הצדק קרי' נאמנה והקשיתי
דאיך אפשר לומר כבראשונה וכתחילה הלא אם הראשונים כמאלכים אנו כבני אדם וכו' ואם כן איך
אפשר להעמיד שופטים כבתחילה, לעיל בפסוק נאמר איכה היתה לזונה קרי' נאמנה מלאתי משפט צדק
ילין בה ועתה מרצחים כספך היו לסיגים וגו' והנה בפירושי המפרשים כתבו דצדקה ילין בה דמתחילה
נתנו שם הרבה צדקה ועתה כספך היו לסיגים, ולכאורה מה באמת אירע להם שירדו כל כך פלאים
אחורנית והפסיקו לתת צדקה מה באמת גרמה להם כל זה, ויש לפרש על פי מה שכתב הישמח משה
בהקדמת הספר דאין לך אדם מישראל שאין לו שעה שחושק לעשות רצון קונו ונותן לב לשוב והנה אין
חסידות כחסידות בתחילתו רק אחר עבוד שעה נתקרה וחוזר לקדמותו אבל הבני עלי' כל שעה ושעה
כשעה הראשונה שהכל עת נדמה לו שעתה הוא מתחיל לעבוד השי"ת ואין אצלו אמצע וסוף רק תמיד
התחלה עכ"ד.

והמשכתי דזהו נאמר הן בתורה ותפלה והן בצדקה ובכל שאר המצות דכשנתיישן אצל האדם שוב
אינו עושהו בתשוקה כמקדמת דנא רק בדרך מצות אנשים מלומדה בלי התעוררת וכוונת הלב. וזה ניכר
גם על החיצוניות, למשל הצדקה כאשר יעשה בכל חשקו ורצונו יגיש לעני מנחה רצוי' מכל חלבו ידים
ממנו, בשביל זה ה' חרבן ירושלים שנתקרה אצלם כל עשייתם בלי כוונת הלב רק מצות אנשים מלומדה,
ואף אם עשו צדקה לא ה' בחשק ורצון הלב וזה ניכר אצלם תיכף כי כיון שנתן להעני רק באונס ולא
בחפץ לב נתן לו רק לפטרו איזהו מטבע וכשבאה העני כדי ליקח ממנו בשוק ראה כי כמעט לא שוה כלום
כי הוא מלא סיגים וכמעט שאין בה שוה כסף, וזה ה' חורבן ירושלים שאף שעשו מצות לא ה' נחשב
לכלום כי כיון שה' בלי תשוקה לא עשאו כהוגן אף בחיצוניות העשי' כנ"ל.

ובאהבת יונתן פרשה זו פירש ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם וגו' דמי שנותן צדקה ולבו בל עמו
לא נחשב אצל הקב"ה שיועד מחשבות, משא"כ המלאכים שאינם יודעים מחשבות אדם להם הוא שפיר
לרצון וזה שאמר ובפרשכם כפיכם רצה לומר שתתנו מסת ידכם לעני בכפיכם לבד, בלא לב אעלים עיני
מכם וזו טובה שידונו אתכם המלאכים ואז בטוב העולם נידון, אמנם לאידך גיסא יבא מזה גריעותא
דהא צדקה הוא סוגלה ליתן קודם התפלה כדי שיתקבל תפלתו ברצון ואולם אם הצדקה הוא בלא לב
איך שייך רצון נמצא גם כי תרבו תפלה איננו שומע שמעלים עיני מכם והמלאכים דנין אתכם (וכיון שהם
מקבלין התפילות אינם מבינים בקשות האדם וגם לפעמים יכולים לקטרג עליו מדברי המעתיק) נמצא דצדקה בלא לב גורם
לרעה גדולה עד למאוד אף אם נותנים על כן צריך כל אחד לתקן זאת ולעורר כאילו הוא עומד בתחילה
ולעשות מצות ומעש"ט בהעברה ללהב יוצאת לעבודת השי"ת, ואז יה' ניכר בכל מעשהו בתכלית הנרצה

המשך המאמר בעמוד ג'

הזוכה להשראת השכינה בביתו ירבה זרעו ועליו להודות לה' ולהוסיף יראתו בלבו

ה' אלקיכם הרבה אתכם (דברים א, י).

איתא בכסף נבחר (בפרשתינו ד"ה במדרש) וז"ל, במדרש פרשה זו (דבר א, יא) ה' אלהיכם הרבה אתכם, זה שאמר הכתוב (תהלים ח) אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך, והוא תמוה. ונראה דאיתא במדרש (שהש"ר א, א) אף ערשינו רעננה, מה המטה אינו עשוי אלא לפריה ורביה, אף המשכן עשוי לפריה ורביה, עד שלא נבנה בית המקדש היה כל הקהל כי אם ארבע ריבוא, ומשבנה בית המקדש היה פריה ורביה, דאמר רבי יוחנן מגבת עד אנטיפרס ששים רבוא עיירות היו. והשתא ניחא, ה' אלהיכם הרבה אתכם, זה שאמר הכתוב אשתחוה אל היכל קדשך, מכח היכל יגרום לנו לפרות ולרבות ודוק, עכ"ד.

ויש להוסיף, דהנה איתא באלשיך הק' (שמות כה, ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוך כל אחד ואחד, והנה אמרו רז"ל מס' מגילה (כט ע"א) עה"פ (יחזקאל יא, טו) ואהי להם למקדש מעט, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל. ויש לומר, דכל איש ישראל כאשר מתנהג בביתו עפי' תורת ה', הרי שהוא זוכה שתשרה השכינה הק' בביתו בחינת ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד, ונעשה ביתו כמקדש מעט. וא"כ יזכה לבחינת 'אף ערשינו רעננה', המשכן עשוי לפריה ורביה, ויזכה להרבות זרעו כחול.

וראיה לדברינו נמצא במה שאמרו ז"ל (ברכות סג ע"ב) פתח רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי בכבוד אכסניא ודרש (שמואל ב, ו, יא) ויברך ה' את עובד אדום [הגת'] בעבור ארון האלוקים וכו', מאי היא ברכה שברכו אמר רב יהודה בר זבידא, זו חמות ושמונה כלותיה שילדו ששה ששה בכרס אחד. הרי שע"י השראת השכינה בא ברכת פריה ורביה.

ומעתה נראה להעמיס בהכתוב, ה' אלוֹקֵיכֶם הרבה אתכם, שזכו לברכת פריה ורביה, ואם כן יש ליתן שבח והודיה להש"ת, ואמר המדרש זה שאמר הכתוב אשתחוה אל היכל קדשך, רמז שברכת פריה ורביה היא מבחינת השראת השכינה בתוך כל אחד ואחד, וא"כ ביראתך, שיתירא ממוצא המקדש מעט השוכן בתוך ביתו, ויקבל על עצמו לעבוד את ה' בלבב שלם, ויוסיף אומץ בעבודתו ית"ש להכרת הטוב.

יבאר איך פעלו דברי מרבע"ה בלבות העם הן בחינת ישראל והן פשוטי העם

אלה הדברים (דברים א, א).

וברש"י פירש וז"ל, לפי שהן דברי תוכחות וכו', לפיכך סתם את הדברים והזכירם ברמז. עוד נקדים אמרם ז"ל (בר"י ב, א) 'אלה' פסל את הראשונים.

ויש לפרש ע"ד המוסר, איך שדברי משה רבינו ע"ה יורדים חדרי בטן, והיו כל ישראל באים לידי חרטה ותשובה גמורה, וזהו שפתח ואמר אלה שבדברי התוכחה היה משה רבינו ע"ה פוסל את מעשיהם הראשונים, אשר דיבר משה אל כל ישראל היינו אפילו הבני עליה אשר בשם 'ישראל' יכונה, גם הם מצאו דברי מוסר בדבריו הקדושים, עד שכל אחד מישראל ממש בלי יוצא מן הכלל באו לידי תשובה, וכל זה מפני שסתם את הדברים והזכירם ברמז, דאילו היה מוכיח בפירוש, אם כן לא היו פונים הדברים הללו לכל אחד, מה שאין כן כיון שהזכירם ברמז, דברים שנאמרו מפום ממלל רברבן משה רבינו ע"ה, לכך היו שוים לכל נפש.

ובזה יבואר מה שפירש רש"י ז"ל, אל כל ישראל, אילו הוכיח מקצתן היו אלו שבשוק אומרים, אתם הייתם שומעים מבן עמרם ולא השיבותם דבר וכו', לכך כנסם כולם. ולכאורה קשה דעדיין יכולים אחר-כך לשוב ולבוא אל משה לטעון טענותיהם.

אמנם יש לומר בכוונת הדברים, דהנה אמרו בעלי המוסר 'ליצנות אחד דוחה מאה תוכחות', שכן דרך הנרגנים יושבי קרנות, לקרר התעוררות אש קודש דברי מוסר, בדברי ליצנות ובשאלות וקושיות, שלא יכנסו דברי הקדושה בלבבות השומעים, מה שאין כן כאשר דיבר משה אל כל ישראל הרי שנתקיים בהם (דברים י, טו) ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד, ושוב לא היה להם עוד שום קשיות, כיון שנתבטל הכל מאליהם וכלא היה.

ומהאי טעמא כנסם כולם, בין אלו שהיו בבחינת 'ישראל' שגם הם נתעוררו, ובין אלו שבשוק, שכאשר שמעו הדברים מפי משה היו כולם נתעוררין לתשובה, כי נכנסו דבריו בעומק הלב, ונמצא ששוב לא יבוא אחד לקרר ההתעוררות אש קודש, וישאר בקרבם.

ובזה נראה לתרץ קושיית המפרשים (עי' מרח"א, א ד"ה ויש לתמוה) שכיון שמשנה הוכיחן מפי עצמו, כיצד סיים הכתוב (פסוק א) ככל אשר צוה ה' וגו', וז"ל, ובהקדם מה שאיתא בנועם אלימלך פרשת מטות (ד"ה בד"א וידבר) וז"ל, דדרך הצדיק הגדול אשר רוח אלקים דבר בו בגודל קדושתו, אז השומע דבריו נדמה לו שכדבריו הקדושים כן כתוב בתורה הקדושה, ומוציא פסוקים המסייעים לדברי הצדיק, והוא אומר על דברי הצדיק זה הדבר אשר צוה ה', פירוש אלו דברים שהצדיק הם הנאמרים מפי ה', עיי"ש.

ועל פי זה יובן, דאלה הדברים של משה רבינו ע"ה עשו כל כך רושם בליבם, עד שענו כולם ואמרו ככל אשר צוה ה', והיו דבריו כמו כל אותן הדברים הנאמרים מפי ה', ובבחינה שאמרו ז"ל שהיתה שכינה מדברת מתוך גרונו, כמו כן היו אלה הדברים שאמר משה מפי עליון, ומהאי טעמא היו נתעוררין כל השומעים לתשובה, עד שלא היה אחד מביניהם שיענה לדבריו, וכמשנ"ת.

מרבע"ה למד כל התורה מפי הגבורה ואין בדבריו חשש גאווה

והדבר אשר יקשה מכם תקריבון
אלי ושמעתי (דברים א, יז).

יש לדקדק במה שאמר משה רבינו ע"ה, דלכאורה נראים דבריו כאילו יש בהם מן הגאווה ח"ו, וביותר משה רבינו שהעיד עליו הכתוב (במדבר יב, א) והאיש משה עניו מאד מכל האדם וגו', האיך אמר להם כך.

וי"ל, דהנה משה רבינו למד תורה מפי הגבורה, ולא חסר מתורתו מאומה, עד שאמרו ז"ל (ירושלמי פאה פ"ב ה"ד) כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתנה למשה מסיני, ובוודאי אמר ליה הקב"ה למשה את הדין בכל דבר וענין, וא"כ יש לומר שזה היתה כוונתו והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי, ולא תחשבו עלי מחשבות פיגול שנראה כגיאאות ח"ו, כיון שמשום הכי אמרתי כן, מפני ושמעתי, שכבר שמעתי כל מעשה ודינו, כל בירור ופסק מפי הקב"ה, ואם כן שכבר למדתי ושמעתי מפי השכינה אין בזה כל גאווה ח"ו אלא הודאת המציאות.

כשמידת הדין מסכמת לא יחסר מאומה

ה' אלקיך עמך לא חסרת
דבר (דברים ב, ז).

יש לפרש, דהנה כאשר ניתן לאדם השפעה מצד מידת הרחמים אין הדבר בשלימות, שיש לו לחשוש שמה תבוא מידת הדין ותעכב ההשפעה, ויחסר לו. אכן במקום שמידת הדין מסכימה למידת הרחמים בודאי לא יחסר לו, ותהיה ההשפעה בשלימות.

וזהו שאמר הכתוב ה' אלקיך עמך, היינו באופן שבין מידת הרחמים - שם הו"ה ב"ה, ובין אלוֹקֵיך - מידת הדין, שגם היא מסכמת, אזי בודאי לא חסרת דבר שתהיה ההשפעה בשלימות.

הסימן לאדם לדעת שה' עמו

עוד יש לומר, שהנה ברצות האדם לידע האם ה' אלוֹקֵיו עמו, וכדמצינו גבי יעקב אבינו ע"ה שאמר (בראשית כח, ט) אם יהיה אלוֹקֵים עמדי וגו', הסימן הוא שיביט האדם ויראה אם אינו מרגיש כל חיסרון בעניניו הגשמיים, והוא שמח בחלקו, זהו סימן מובהק שה' עמו, אך אם ח"ו לעולם הוא מרגיש שאין חלקו כראוי, והוא לעולם מרגיש חסר בעניניו הגשמיים, הרי שח"ו הסימן הוא לאיך גיסא.

וזהו שאמר הכתוב ה' אלוֹקֵיך עמך הסימן לדעת זאת, אם לא חסרת דבר, זהו הסימן המובהק לכך.

כי עמך מקור חיים באורך נראה אור (תהלים לו י')

יש לומר על דרך צחות על פי המעשה שהי' שאדמו"ר הקדוש משינאווא וצלה"ה ז"ע הי' לו נר מצוה בערך שנת השבעים לשני חייו שהנר שהדליק אף שהי' קטן לא כבה, אלא הי' דולק כל אותו הלילה והגיד לבנו וצוהו שלא לגלות ואמר שזהו גילוי דעת מן השמים שיאריך ימים, וכן הי' שחי עוד כמו ט"ו שנה עד כאן, ועל פי זה יש לפרש כי עמך מקור חיים שהקב"ה יכול להאריך ימים, והאין יכולין לידע זאת באורך נראה אור על יד הנר מצוה שמאיר והולך עד כאן.

ע' בנועם אלימלך ריש פרשת ויצא וז"ל דרך הצדיק הגמור אף שהולך ממדרגה למדרגה צריך שידמה בעיניו כאילו הוא אינו עושה כלום כי אם הכל הוא מהש"ת ב"ה, וזהו כי עמך מקור חיים וכו' פירוש דוד המע"ה אמר מה שאני מתפלל על החולה ונתרפא, זו אינו מחמתי אלא כי עמך מקור חיים, ובאורך נראה אור ר"ל והאור הנראה לי הוא הכל אורך שאותה נותן בחסדך הגדול.

עוד מעט ואין רשע (שם לו י')

כי יש עוד מעט בכל איש ישראל שאין שם רשע כי נקודה הפנימית הוא נקי ומנוקה מכל שמץ ודופי ומתפללין אנוהו רבש"ע התבוננת על מקומו על מקום הזה ואינו ותראה שאין שם שום רשע (הובא בישמח ישראל פרשת וישלח בשם הרבי ר' ברוך וצלה"ה).

או יאמר לפענ"ד על פי מה שכתב הרמב"ם דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחביריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמוד ממעשיהם ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך כדי שלא ילמוד ממעשיהם הוא ששלמה אומר (משלי יג - כ) הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע ואומר אשרי האיש וגו' וכן אם היה במדינה שמנהגותיה רעים ואין אנשיה הולכים בדרך ישרה ילך למקום שאנשיה צדיקים ונוהגים בדרך טובים וכו' עיי"ש, ובזה נראה לפרש הפסוק בקהלת (י - ד) אם רוח המושל תעלה עליך מקומך אל תנח כי מרפא יניח חטאים גדולים, דהנה כל זמן שהאדם יושב אצל צדיקים קשה לו לפתותו לעבירה על כן תחילת פיתיו הוא שיעזוב מקומו וישב במקום אחר היותר נאה מזה, וכמו שאנו רואין בזמננו שהגרמא בניזקין הוא במה שמסיעין את עצמן מן האחוזה והרעות של הצדיקים ומישיבין את עצמן במקומות אשר אין יראת אלקים במקום ההוא, ואף שמתחילה בוש מכל מקום

לאחר זמן נמשך כולו אחריהם, על כן צוה החכם שאל יתרפא מלהחזיק בחברת הצדיקים וראשית כל אם רוח המושל הוא היצה"ד תעלה עליך מקומך בין הצדיקים אל תנח כי מרפא היינו רפיון בחברת הצדיקים יניח חטאים גדולים, ולעומת זה האדם שיושב בין הרשעים הוא לימוד זכות גדול עליו כמו שכתוב ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, וכאשר השי"ת גזר עלינו גלות ועמד ופזרן בד' רוחות העולם יש מקום ללמוד זכות, וזה שאמר דוד דרך תפלה ללמוד זכות רבש"ע התבוננת על מקומו דהיינו באיזהו מקום הוא יושב בין אומה"ע הגרועים, ואז ואינו עוד הקטרוג שיושב חרון אפו ולא יחשוב ה' לו עון בחומר הדין, ויש להוסיף כוונת אמרם ז"ל הכי דמי בעל תשובה באותו מקום דהנה הרמב"ם הנ"ל כתב דאם הי' במדינה שמנהגותי' רעים ואין אנשים הולכים בדרך ישרה ילך למקום שאנשים צדיקים ונוהגים בדרך טובים נמצא דשינוי מקום גרמא לו לילך בדרך טובים, על כן משמיענו חכמינו ז"ל דאופן המעולה ותשובה גמורה הוא אם לא שיהיה מקומו רק באותו מקום עצמו שמנהגותי' רעים ואין אנשים הולכים בדרך ישרה עשה תשובה ומתנהג שם בדרך טובים זהו תשובה היותר מעולה וגמורה.

ה' נגדך כל תאוותי ואנחותי ממך לא נסתרה (שם לח י')

ע' בספר בינה לעיתים סוף דרוש נ"ב כאילו יאמר מודה אני ומכיר כי כל תאוותי שאני מתאוה הוא נגד רצונך יתברך בהיותי מתאוה ביצרי מה שלא ישר בעיניך, אכן גם אתה ה' אין דבר נסתר מנגד עיניך תוקף אנחותי וצערי על זה, כי תמיד אני מתנחם אחר"כ שעשיתי זאת ותמיד אני נאנח על התאוה הזאת עיי"ש, ועי' ייטב פנים חלק א' דף כ"ז - כ"ט מה שכתב שם, ועי' עוד שם במאמר שוב אשיב לשבת תשובה לפרש כמה פסוקים ומאמרים, ועל פי זה יש לפרש תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה, וידוע שאחד מן הצדיקים פירשו לא די שלא עבדת את ה' אלא היית עוד בשמחה, נמצא דאם מתאנח אז לא מגיע עונש כל כך.

חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש (שם לט ד')

שמעתי פירש חם לבי בקרבי בהגיגי בעת שעולה על רעיוני תבער אש של"ע יצאה אש ותבער ביהמ"ד על עון דברתי בלשוני בשעת התפילה וקרה"ת, ועי' בחיד"א יוסף תהילות והביאו המקדש מעט שפירש דברתי בלשוני על ענין לשה"ד עיי"ש.

אך בצלם יתהלך איש וגו' (שם ז')

ע' בדברי דוד להטו"ז פרשת בראשית בפסוק נעשה אדם בצלמינו מה שפירש בזה בענין ליתן צדקה - ובזה אפשר לפרש גם הפסוק בקאפיטל (ע"ב - כ) ה' בעיר צלמם תבזה, שהם ממלאים תאוותיהן ויש להם רק צלם אחד שרוצים רק לקבל ולא להשפיע ועל כן יהי' לבז.

בשרתי צדק בקהל רב הנה שפתי לא אכלא ה' אתה ידעת (שם מ' י')

הנה בספר הקדוש צפנת פנעח דף ס"ז פרשת יתרו וז"ל והנה בתהלים סימן מ' (י) אמר דוד המלך עליו השלום בשרתי צדק בקהל רב, ודרשו חז"ל שדרש בדברי תורה וכו', ויש להבין מה הי' מתפאר דוד המלך עליו השלום שהי' מבשר צדק בקהל רב, ונראה לי דאדרבה יחשב לשפלות, דאיתא בש"ס דסוטה (דף מ' ע"א) מר דרש שמעתא ומר דרש אגדתא, שבקו כולי עלמא ואזלי לשמוע אגדתא וכו', וכן איתא שם עלמא אמאי קאי איהא שמא רבא דאגדתא וכו', ואמר דוד המלך עליו השלום בשרתי צדק בדברי אגדה ומוסר, שהוא בקהל רב וכאמור כי רבים מתאספים לשמוע, מה שאין כן בדברים חריפים ושמעתתא הם מועטים ואינו בקהל רב, עכ"ל, ויש להמשיך ולפרש סיפא דקרא דהנה לכאורה אם גם הוא חשבה לשפלות שרביי ההמון מתקבצים לשמוע דברי אגדה הי' יכול לשנות ולהגיד שמעתתא לתלמידי חכמים ובני בינה, ועל זה אמר דוד המלך ע"ה הנה שפתי לא אכלא מלהגיד דברי אגדה לקהל רב ואף שהוא בשפלות, מכל מקום ניחא לי ההשפלה בכדי להחזיר את העם בתשובה על ידי רבוי העם, ואם יחשדוני המחרפים שאני עושה כן בשביל הכבוד והתפארת, על זה מסיים ה' אתה ידעת כוונתי כי הוא לשם שמים ובאמת נחשב בעיני לשפלות ומכל מקום לא אמנע כי ה' אתה ידעת שכוונתי להחזיר ההמון לתשובה כי זהו תכלית הדרשה להורות את העם הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון ואם כן טוב יותר לדבר בפני רבוי העם כי תועלתה מרובה.

או יאמר על פי מה שאמרו במסכת יבמות (דף ס"ה ע"ב) כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע, ואמרו במסכת שבת דף נ"ה ע"א שאמרה מידת הדין, וז"ל אמרה לפניו רבש"ע היה בידם למחות ולא מיחו, אמר לה גלוי וידוע לפני שאם מיחו בהם לא יקבלו מהם (אמר) לפניו רבש"ע אם לפניך גלוי להם מי גלוי, עיי"ש וז"ש בשרתי צדק בקהל רב ואינו יודע שאפשר שישנם שם גם מאילו אנשים שמצוה שלא לומר להם, ואעפ"כ הנה שפתי לא אכלא ה' רק אתה ידוע מי המה שלא ישמעו אבל אני איננו יודע לכן שפתי לא אכלא ואני צריך להגיד בכדי שלא אלכד.

המשך מאמר 'ארי' שואג' מעמוד א'

באופן הראוי ויהי' צדקה אמינית בלא סיגים רק כסף צרוף ומזוקק והנה כל אדם הוא שופט לעצמו באיזהו ענין צריך ליתן כך, ואיזהו יוסיף ליתן, וכמו כן הוא יועץ לפני עצמו, וזה שאמר ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצך כבתחילה שיהי' לעולם בבחינת חסידות בתחילתו וכשעה ראשונה ואז יהי' כל מעשיהם כדבעי למהוי וגם הצדקה יהי' כפי מסת ידם הטובה ואחרי כן יקרא לך עיר הצדק קרי' נאמנה כי באופן זה יהי' הצדקה נחשב למאוד ועל ידי זה יהי' בציון במשפט תפדה ושב' בצדקה בב"א.

מאמרים ומכתבים

מכתב ידידות מאת הרב ר' מענדל וואלערשטיין שליט"א
מעיה"ק ירושלים שנת תש"מ לפ"ק

לכבוד הרב החסיד איש המוכתר בתורה ובגמ"ח ליבוש נ"ו

בראשית מכתבי בא אני להתנצל לפניך בלא שום תירוץ. ואני מקוה מעתה ואילך לתקן שגיאה זו, וכעת אדרוש לשלומך ידידי ולשלום משפחתך, ואקוה לשמוע ממכם אך טוב כל הימים.

בפרוס השנה החדשה בא הנני לאחל לך ולב"ב, כתיבה וחתומה טובה ושתהא זו שנת גאולה וישועה, שנת עושר ואושר שנה טובה ומתוקה, שנה שבה תזכו לראות ברכה והצלחה בכל מעשה ידיכם ברוחניות ובגשמיות, ושימלא ה' כל משאלות לבכם לטובה אמן סלה.

חתונתנו היתה ב"ה יפה מאוד, ראש הישיבה ר' משה ארי' פריינד שליט"א, סידר את הקידושין ושמח איתנו מאוד בהחתונה, ב"ה הכל נהוג כשורה, הנני לומד בכולל אברכי סאטמאר כל היום, ומקוה בעהש"ת לעשות חיל בלימודי.

קבלני את מכתב הברכה ששלחה ביתך שתח"י ושמחנו על זה מאוד, שמעתי שהמצב הכלכלי בארה"ב קשה מאוד, איך הנך מסתדר? כולנו תפילה לבורא העולם שיהי' בעזרך ושתהי' לך פרנסה בריוח מתוך נחת והרחבה, ושתזכה לראות נחת מצאצאין ומצאצאי צאצאין, תכלה שנה וקללותי תחל שנה וברכותי

בהזמנות זו רצוני להודות לך, על שגמלת עימי רב טובות בשנה זו, אינני רוצה ח"ו להטריח אותך ולגזול מזמנך היקר, רק אבקש ממך אם לא קשה לך לברר בעיניי הכספים, שבחורי הישיבה הבטיחו להכניס.

ובכן אסיים את מכתבי בבקשת סליחה ומחילה לפני היום הגדול והנורא ואקוה לקבל ממך תשובה מהורה על כנפי היונה.

מהמתגעגע לראותך
מענדל

עין דמעה

כלו בדמעות עיני חמרמרו מעי נשפך לארץ כבדי על שבר בת עמי בעטף עולל ויונק ברחבות קריה (איכה ב' יא)

על' בספר הקדוש מאור ושמש פרשת מסעי לפרש ויסעו מקברות התאווה ויחנו בחצירות וז"ל ויחנו בחצירות דהנה כל זמן שלבו של אדם נוטה עוד לאיזה תאווה של עו"ה אז אפילו כל דהוא אפילו פעם אחת בשנה צריך הוא להיות יושב אוהל ולא יוכל עוד לצאת ולבוא בחצירות וברחובות פן יחטיאנו היצ"הר חלילה אבל אם שיבר כל התאוות ולבו הוא ברשותו כי הצדיקים הוא לבם ברשותם יכול הוא לצאת ולבא ברחובות ובחצירות ואעפ"כ יראת ה' על פניו ואינו חוטא כלל וזהו ויסעו מקברות התאווה פי' שכבר שברו כל התאוות ובאו למדריגה גדולה ממנה שהיו יכולים לצאת ולבא בחצירות וברחובות מהו ויחנו בחצירות ויסעו מחצירות ויחנו ברחובות דהנה האדם אשר כבר שבר כל התאוות ויראת ה' על פניו אפילו כשהולך בשוקים וברחובות הוא מושל ביצרו ואינו חוטא מתוך כך יוכל לבא שיהי' בוער בלבו יראת ה' ואהבת ה' כרשפי אש וכגחלי רתמים ומים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה אשר הוא אוהב את ה' ואת יראת ה' אשר בקרבו וזה ויסעו מחצירות מחמת שהי' יראת ה' על פניהם כ"כ שאפילו בעת שהיו הולכים בתצירות לא היו חוטאים כלל באו למדריגה גדולה ממנה ויחנו ברחובות שהי' יראת ה' ואהבת ה' בוער בלבם כגחלי רתמים ויסעו מרחמה עכ"ל.

וידוע מה שפירשו על הפסוק (בראשית ל"ח - כ"א) איה הקדשה הוא בעינים על הדרך דכשהולכים בדרך צריך שמירת עינים ושם מונח הקדושה, וידוע דפרעה רצה להכשיל את ישראל בעדות מצרים שאמר לא תאספון לתת תבן לעם וגו' הם ילכו וקוששו להם תבן וזה שאמר ויפץ העם בכל ארץ מצרים לקשש תבן וזה הי' מזיק לישראל, ועי' באוהל יעקב פרשת ברכה שכתב על דרך מוסר דבהיות ח"ו שערורי' בעולם הגשמי אז כל אחד משגיח על הילדים בשבעה עינים שישבו רק בבית ולא יצאו החוצה ברחובות פן יפגעו ממקרים המתרגשים וכמ"ש (בישעי' כ"ו - כ') לך עמי בא בחדריך וסגר דלתך בעדך חבי כמעט רגע עד יעבור זעם, כי זאת הוא סגולה גדולה והנמשל על הרוחניות מה ששולט ברחובות קרי' ועל כן מחוייבים להסגיר את הילדים בחדרי תורה והיא מגינה ומצלי לא כן אם ח"ו יבטלו בשווקים וברחובות - ויעקב אבינו ע"ה כבר דאג בעד בנימין אף שגבר הי' גדול בשנים פן יקראנו אסון בדרך כי הבין שעדיין הוא ראוי להיות עוד סדור באהלי תורה ועל זה בכה ירמ' הנביא כל החרדה הזאת ואמר כלו בדמעות עיני בשביל "עיני" על שבר בת עמי בעטף עולל ויונק ברחובות קרי' שיצאו מכותלי ביהמ"ד ויבקשו אוכל ברחובות וזהו היזק ראי' היותר גדול.



אין לה מנחם מכל אהבי' כל רעי' בגדו בה (שם א' ב')

יש לפרש על פי מה שכתב רבינו בספרו ויואל משה (מאמר ישוב ארץ ישראל סי' קל"ח עמוד ש"ב) לפרש הגמרא בסנהדרין (דף ע"ה) מיום שחרב ביהמ"ק ניטלה טעם ביאה וזיתנה לעוברי עבירה שרמז גדול רמזו לנו בזה שמבואר במסכת קידושין (דף ל"ח) כל מקום שנאמר ביאה וישבו אינו אלא לאחר ירושה וישיבה, וסתם לשון ביאה שבדברי חז"ל קאי על ביאה לארץ ישראל דכתיב ב'י' כמה פעמים כי תבוא כי תבוא, ובזמן שביהמ"ק הי' קיים הי' טעם ביאה לארץ ישראל טעם נפלא במתיקות עד כלות הנפש, ומשחרב ביהמ"ק ניטל אותו טעם הנפלא אבל עדיין נשאר בו מהמתיקות, וראוי חז"ל ברוח קדשם שיבוא לידי כך אשר אותו הטעם שבביאת הארץ יהי' ניתן לעוברי עבירה שהס"מ ימסור זה לעוברי עבירה להשתמש בו להסית ולהדיח עכדה"ק, וזה שאמר אין לה מנחם מכל אהבי' כשירושלים משקיפה מי הם אהבי' ומי רוצים לנחמה טרם ביאת המשיח אין לה מנחם כי נתוודע כי כל רעי' שמראים את עצמם לרעים אהובים בגדו בה לוקחים את עיני ארץ ישראל לבגדו בה רח"ל לתפוס עוז תמימי ישרי דרך בשיטתם היפך דעת תורה.



גדר בעדי ולא אצא הכביד נחשתי גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי (שם ג' ז')

יש לפרש על פי מה שכתב השלה"ק פרשת ויצא בפסוק התחת אלקים אני, כי בחוץ לארץ אין הקב"ה מייסר את הצדיק ומקבל תפלתו תיכף ומיד כדי שלא יפסקהו עוברי דרכים הם שרים החיצונים עיי"ש, והוא בשפת אמת על משלי (י"א - כ"ד), ובנועם מגדים פרשת לך, ובישמח משה פרשת בשלח (דף קנ"ד), ואם כן מתאונן הנביא דנלקה בכפליים א, דגדר בעדי ולא אצא מבבל דהיינו חוץ לארץ ואם כן על כל פנים שישמע לכל הפחות את התפילות ולבסוף נלקה עוד ב. גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואם כן אתאונן דהוה תרתי דסתרי אהדדי